

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Macieja Grabianowskiego pt.: „Skuteczność akcji ofensywnych wysoko zaawansowanych koszykarzy leworęcznych i praworęcznych w świetle symetrii i asymetrii techniki ruchu”

Dążenie do podniesienia skuteczności działania w sportach asymetrycznych opiera się m.in. na założeniu, że większość uczestników współzawodnictwa to osobnicy praworęczni. Rzuca to na sposoby prowadzenia walki sportowej, opracowywania założeń taktycznych, metody indywidualnego nauczania i doskonalenia techniki sportowej. Powyższe, a także przecież wymogi i regulaminy walki sportowej prowadzić mogą do pogłębiania się stronnego zróżnicowania struktury i funkcji organizmu człowieka. Z jednej strony może być to jeden z warunków doskonalenia mistrzostwa sportowego – z drugiej jednak prawdopodobnie może wiązać się z różnymi ograniczeniami jednostronnego rozwoju, np. także w obszarze szeroko rozumianego zdrowia fizycznego. Istnieje potrzeba rozpoznania tego rodzaju sytuacji w sporcie a szczególnie właściwych relacji zachodzących w obu sferach, w których to przecież pożądana byłaby swoista równowaga. Być może jedną z dróg prowadzących do oczekiwanych efektów mógłby być trening symetryzujący, stwarzający możliwości poszerzania repertuaru umiejętności technicznych i taktycznych, zwiększania potencjału motorycznego a jednocześnie prawdopodobnie ograniczający możliwość doznawania kontuzji kończyn roboczych.

Tym to właśnie zagadnieniom poświęcona została przedłożona do oceny praca doktorska Pana mgr. Macieja Grabianowskiego pt.: „Skuteczność akcji ofensywnych wysoko zaawansowanych koszykarzy leworęcznych i praworęcznych w świetle symetrii i asymetrii techniki ruchu”, w której autor podjął się dokonania wieloskładnikowej analizy gry koszykarzy lewo- i praworęcznych uwzględniającej

„stronne różnicowanie ruchów w grze obu tych grup zawodników” oraz sposób gry i poziom opanowania umiejętności koszykarzy najwyższej klasy, obrazujące aktualne tendencje gry w koszykówce”. Zamiar podjęty został ze świadomością, że ta „problematyka dotycząca stronności techniki i przeprowadzone badania będą użyteczne dla teorii i praktyki wybranej dyscypliny”. Zadanie jest więc interesujące i ambitne. Oczekiwać zatem można uzasadnionych nowych faktów dotyczących tych kwestii a także wskazań metodycznych z nich wynikających rekomendowanych i możliwych do stosowania w procesie szkolenia koszykarzy.

Po zapoznaniu się z całością tekstu, już na wstępie mogę wyrazić pozytywną opinię o recenzowanej pracy, w której na podstawie dobrze przytoczonej teorii zaczerpniętej, z odpowiednio dobranego piśmiennictwa dotyczącego zagadnień symetrii i asymetrii kończyn górnych i dolnych, rozpatrywanej na przykładzie gier zespołowych a szczególnie kwestii techniki i taktyki w koszykówce – przekonująco uzasadnia się potrzebę podjętych badań, które poprawnie zaprojektowane pozwoliły na zgromadzenie, uporządkowanie i interpretację wyników budujących w sumie dysertację o widocznych walorach poznawczych i aplikacyjnych.

Rozwiązanie postawionych sobie zadań opisał Autor poprawnie zachowując typową dla tego rodzaju prac strukturę zawierającą Wstęp, (1) Przegląd piśmiennictwa, (2) Cele i hipotezy, (3) Materiał i metody badawcze, (4) Wyniki badań własnych, (5) Podsumowanie, (6) Wnioski i zalecenia praktyczne, (7) Piśmiennictwo, (8) Załączniki, (9) Spis rycin, tabel i fotografii. Na stronach 5-10 zamieszczono streszczenie w języku polskim i angielskim. Praca liczy łącznie 278 stron maszynopisu. Wyniki i ujęcia koncepcyjne poprawnie zaprezentowano w 79 tabelach i na 72 rycinach oraz 4 fotografiach. Narzędzie zbierania danych – trzynastoczęściowy Arkusz obserwacyjny zamieścił autor w części 8. Załączniki (brak tego oznaczenia na s. 259). W końcowej części pracy (7) znajduje się spis dobrze dobranego i wykorzystanego w tekście piśmiennictwa w liczbie 274 pozycji polskich i zagranicznych (21 od 2010 roku).

Pracę otwiera krótki Wstęp stanowiący właściwie wprowadzenie do zagadnienia, szeroko następnie opisanego w (1) Przeglądzie piśmiennictwa ujętego w osiem części dotyczących pojęcia symetrii i asymetrii funkcjonalnej kończyn górnych i dolnych, „oburęczności”- przejawu symetrii funkcjonalnej kończyn górnych, symetrii i asymetrii w grach zespołowych w świetle badań naukowych, symetryzacji ruchów w koszykówce jako elementu mistrzostwa sportowego, znaczenia techniki

i taktyki w koszykówce i sposobów analizy przebiegu gry w koszykówce. W ostatniej ósmej części (1.8) wyłuszcza na tym tle zasadnicze uzasadnienie podjętych badań. Wskazuje tam elementy istniejącej wiedzy i własnych doświadczeń pozwalające w sumie dość jasno wyrazić opinię, co do istniejących luk i realnych możliwości ich uzupełnienia. Pisze tam Autor m.in., że dotychczasowe publikacje dotyczące obserwacji walki sportowej w koszykówce oparte były na niewielkiej liczbie spotkań. W prezentowanej pracy wyniki badań zebrano w „niespotykanej do tej pory liczbie meczów – było to 660 spotkań najlepszej koszykarskiej ligi świata NBA. Nowum polegało na utworzeniu dwóch porównywalnych grup zawodników leworęcznych i praworęcznych z ogólnej liczby 66 uwzględnionych w badaniach. Wartością było wybranie reprezentatywnej grupy koszykarzy najwyższego światowego formatu, co stanowić może wiarygodny i atrakcyjny układ odniesienia w sferze aplikacyjnej badań.

Opis poszczególnych zagadnień dokonany w ośmiu teoretycznych podrozdziałach pracy stanowił dobrą podstawę do sformułowania celu głównego badań, którym było „porównanie liczby i skuteczności działań ofensywnych koszykarzy leworęcznych i praworęcznych z uwzględnieniem stronnego zróżnicowania ruchów”. Cel główny uzupełniono pięcioma „celami szczegółowymi i odpowiadającymi im treściowo hipotezami. Zaprezentowane ujęcie pozwala czytelnikowi na ogarnięcie szerokiego i złożonego problemu a następnie na sukcesywne podążanie za tokiem myślowym Autora na drodze rozwiązywania problemu badawczego.

Dla osiągnięcia przyjętych celów obserwacjom poddano 66 zawodników z 15 krajów świata występujących w lidze NBA. W tej grupie znaleźli się wszyscy zawodnicy leworęczni grający w tej lidze ($n = 33$) oraz 33 losowo wybranych losowo zawodników praworęcznych. Podmiot badań opisano szczegółowo, także w ujęciach tabelarycznych uwzględniających pozycję na boisku, wartość w zespole, narodowość, wiek, wysokość i masę ciała. Celem zebrania potrzebnych danych (materiału badawczego) zastosowano metodę obserwacji pośredniej za pomocą cyfrowego zapisu przebiegu gry, z dokładnym uwzględnieniem poszczególnych działań techniczno-taktycznych. Analizowano stronne zróżnicowanie rzutów, kozłowanie piłki i topografie wykonanych rzutów oraz rozwiązania indywidualne doprowadzające do rzutów. W celu wykluczenia wpływu dyspozycji dnia zawodnika, każdy z 66 koszykarzy obserwowany był w 10 losowo wybranych meczach. Opis

procedur zbierania danych (metoda) jest dokładny i szczegółowy, co stanowi o wiarygodności danych a także o możliwej powtarzalności całego badania, co jest przecież jednym z jego istotnych wymogów. Opinia ta wydaje się ważna szczególnie w sytuacji, a której deklaruje się, że w pracy zaprezentowano „nowe podejście do analizy gry koszykarzy, nieprezentowane do tej pory w pracach naukowych”.

Opisu wyników uzyskanych na podstawie zastosowanej metody badawczej (4. Wyniki badań własnych) dokonał Autor w jedenastu rozdziałach podzielonych często na podrozdziały, w których przedstawił kolejno warianty akcji ofensywnych, z uwzględnieniem ich podziału według przyjętej klasyfikacji wynikającej ze schematu zastosowanej metody. To ogromny, trudny do szybkiego i precyzyjnego ogarnięcia materiał. Ma tego świadomość Autor, gdy pisze, że ze względu na zakres przeprowadzonych obserwacji, niespotykany dotychczas w pracach naukowych, zaprezentowanie omawianego zagadnienia stanowiło ogromne wyzwanie, dlatego też „Biorąc pod uwagę wielkość obszaru badań, przedstawioną problematykę podzielono w taki sposób, aby odbiorca mógł w zrozumiały sposób przyswoić sobie zebrane wyniki obserwacji”. Mimo tego trudno jest przebić się przez gąszcz wyników – pewnym ułatwieniem byłyby krótkie, treściwe podsumowania po poszczególnych częściach. Znajdujemy je właściwie dopiero w rozjaśniającym problem rozdziale 5. Podsumowanie, w którym zawarto skondensowany opis całej pracy z próbami „konkluzyjnego” opisu poszczególnych kwestii badawczych ujętych w podrozdziałach od 5.1 do 5.11 (numeracji i tytułów tych części nie uwzględniono w spisie treści, co stanowi uchybienie utrudniające panowanie nad całością tekstu). Opisy te, uwzględniające rozmaite źródła, najczęściej znane już z poprzedniej części pracy i doświadczenie własne, nadają tekstowi znamiona dyskusji.

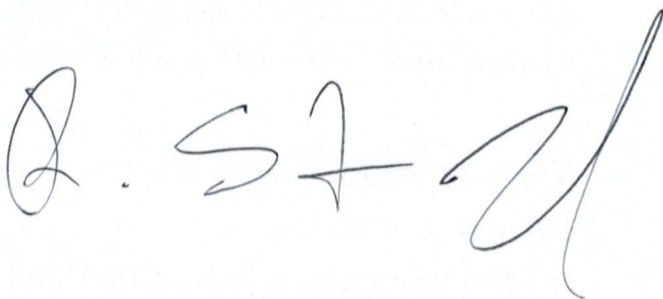
W rozdziale 6. Wnioski i zalecenia metodyczne, formułuje Autor w pierwszej części 31 wniosków, stanowiących raczej formę konkluzji, stwierdzeń końcowych, bywa, że zawierają one dodatkowe komentarze, przez co pasują bardziej do formuły poprzedniego rozdziału (podsumowanie, dyskusja). Tu raczej oczekiwałbym możliwie jasnego odniesienia się do wcześniej sformułowanych celów szczegółowych i hipotez, co w elegancki i bardziej przejrzysty sposób „spinałoby” całą pracę.

Zamieszczono następnie w tym rozdziale (6.2 – brak w spisie treści) zalecenia metodyczne wynikające z pracy i doświadczeń własnych. To bardzo cenny akapit, częściowo potwierdzający istniejącą teorię w zakresie stronnego różnicowania w sporcie, ale dający też nowe światło ze względu na obszerność

i szczegółowość opisu walki sportowej w aspekcie stronnego zróżnicowania, co uznać można jako podejście nowatorskie, pokazujące w jaki sposób zawodnicy leworęczni i praworęczni dochodzą do pozycji rzutowych oraz w jaki sposób kreują swoją pozycję do wykonania rzutu. Szczegółowe konkluzje i wskazania oparte o przeprowadzone analizy obrazu gry, przeniesione następnie na płaszczyznę metodyczną, stanowią o wartości tej pracy i kompetencjach teoretycznych i praktycznych Autora.

Tak więc, w ocenie recenzenta postawione przez Autora trudne, niezwykle obszerne i pracochłonne zadanie, wymagające dobrego wyobrażenia o pracy badawczej, znajomości dyscypliny sportu na przykładzie której zrealizowano badania oraz pracowitości i wyobraźni – zostało wykonane poprawnie, z zaznaczającymi się wątkami nowatorskimi.

Uważam wobec powyższego, że przedstawiona do oceny praca spełnia wymagania stawiane dysertacjom doktorskim w zakresie nauk o kulturze fizycznej i wnoszę do wysokiej Rady Zamiejscowego Wydziału Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp. o dopuszczenie Pana mgr Macieja Grabianowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized letters that appear to read 'M. Grabianowski'.